

Iedereen die op welke manier ook betrokken is bij de zorg voor mensen met verstandelijke beperkingen in Vlaanderen heeft de mond vol over emancipatie, zelfbepaling en andere burgerschapsmodellen. We zijn allen druk in de weer om mensen met beperkingen als volwaardige burgers te zien met rechten en plichten, en zeker de professionele hulpverleners proberen dit dagelijks in de praktijk te zetten. Betutteling, bevoogding en overbescherming maken plaats voor coaching, keuzevrijheid en zelfbeschikking.

In het dagelijkse leven betekent dit dat we meer en meer zijn gaan luisteren naar de mensen met beperkingen. Meer en meer proberen we hen de regie van hun leven in handen te laten nemen. In onze individuele ondersteuning lukt dit elke dag beter. De tijd dat alle bewoners van één tehuis op straat herkenbaar waren aan hetzelfde kapsel van de hand van de 'instellingskapper', of dat iedereen met de schort van het instituut rondliep, ligt gelukkig achter ons.

Op het moment echter dat keuzevrijheid en zelfbeschikking in conflict komen met de organisatiestructuur van onze voorziening, wordt het heel wat moeilijker. We kennen allemaal de situaties waarbij bewoners net de ontknoping van de weekendfilm moeten missen omdat de nachtdienst iedereen in bed moet krijgen voor tien uur. Of de bewoner die zin heeft in eieren met spek, maar dit niet kan omdat de andere elf in de leefgroep dit ook zouden willen, en dit drie dagen op voorhand in de centrale keuken moet besteld worden...

Het gebeurt met andere woorden heel dikwijls dat we op onze emancipatorische weg botsen op structuren, regels en beperkingen op leefgroeps- of

instellingsniveau. Door mijn ervaringen als orthopedagoog in het tehuis én in de ambulante zorgvorm beschermd wonen heb ik een duidelijk beeld van hoe een residentiële setting kan evolueren naar een zorgvorm met meer ambulante – en dus ook meer emancipatorische – inslag.

AANGEBODEN VORMING, TRAINING en OPLEIDING

o *Emancipatorisch werken in de praktijk*

Hierbij geef ik mijn visie op wat een emancipatorische benadering in de dagelijkse praktijk inhoudt. Hierbij gebruik ik talloze voorbeelden uit mijn eigen ervaring. Tien jaar ervaring als pedagogisch verantwoordelijke van nu meer dan 25 personen met verstandelijke beperkingen in de zorgvorm beschermd wonen van Den Dries vzw, heeft heel wat inspiratie opgeleverd. De moeilijke overgang van het ontwikkelingsmodel met zijn zorg op maat naar het burgerschapsmodel met zijn gedegen ondersteuning net onder de maat wordt geïllustreerd met problemen en oplossingen van alledag.

Hierbij wordt er tevens uitgebreid ingegaan op de gevolgen van een emancipatorische benadering voor alle betrokkenen. Het betekent een grote verandering voor de *persoon met beperkingen zelf*, maar ook de (opleidingen van de toekomstige) *hulpverleners* en de *voorzieningen* ontspringen de dans niet en moeten de

overgang naar het burgerschapsmodel maken. Ook deze noodzakelijke veranderingsprocessen worden op illustratieve wijze behandeld.

o *Emancipatorisch werken in een residentiële voorziening*

Niet alleen de individuele woonbegeleider moet een omslag maken, maar ook de organisatiestructuur waarin hij werkt, kan niet dezelfde blijven. Er wordt een overzicht gegeven van de (organisatie)structuurwijzigingen die een residentiële voorziening dient te maken om een meer emancipatorische koers te varen. Impact op het management en de organisatiecultuur van een voorziening in het algemeen, en op het personeelsbeleid in het bijzonder, komt hier heel uitgebreid aan bod. We hertekenen hierbij het profiel van de opvoeder van de toekomst.

o *Maatwerk*

Het behelst hier een heel ruim thema dat zich niet enkel laat vatten in een vooraf vastgelegd programma. Daarom geldt hier nog meer dat er, mits grondig voorafgaand overleg, een programma kan gemaakt worden op specifieke maat van de aanvrager.

EMANCIPATIE

Interesse?

“Emancipatorisch werken in een residentiële
voorziening: moeilijk maar niet onmogelijk.”, in
Vlaams Tijdschrift voor Orthopedagogiek, jaargang
24, nr 1, maart 2005

*KAREL DE CORTE
Diepestraat 18
9860 BALEGEM
09 362 35 70
0479 91 88 47
kareldecorte@versateladsl.be*

